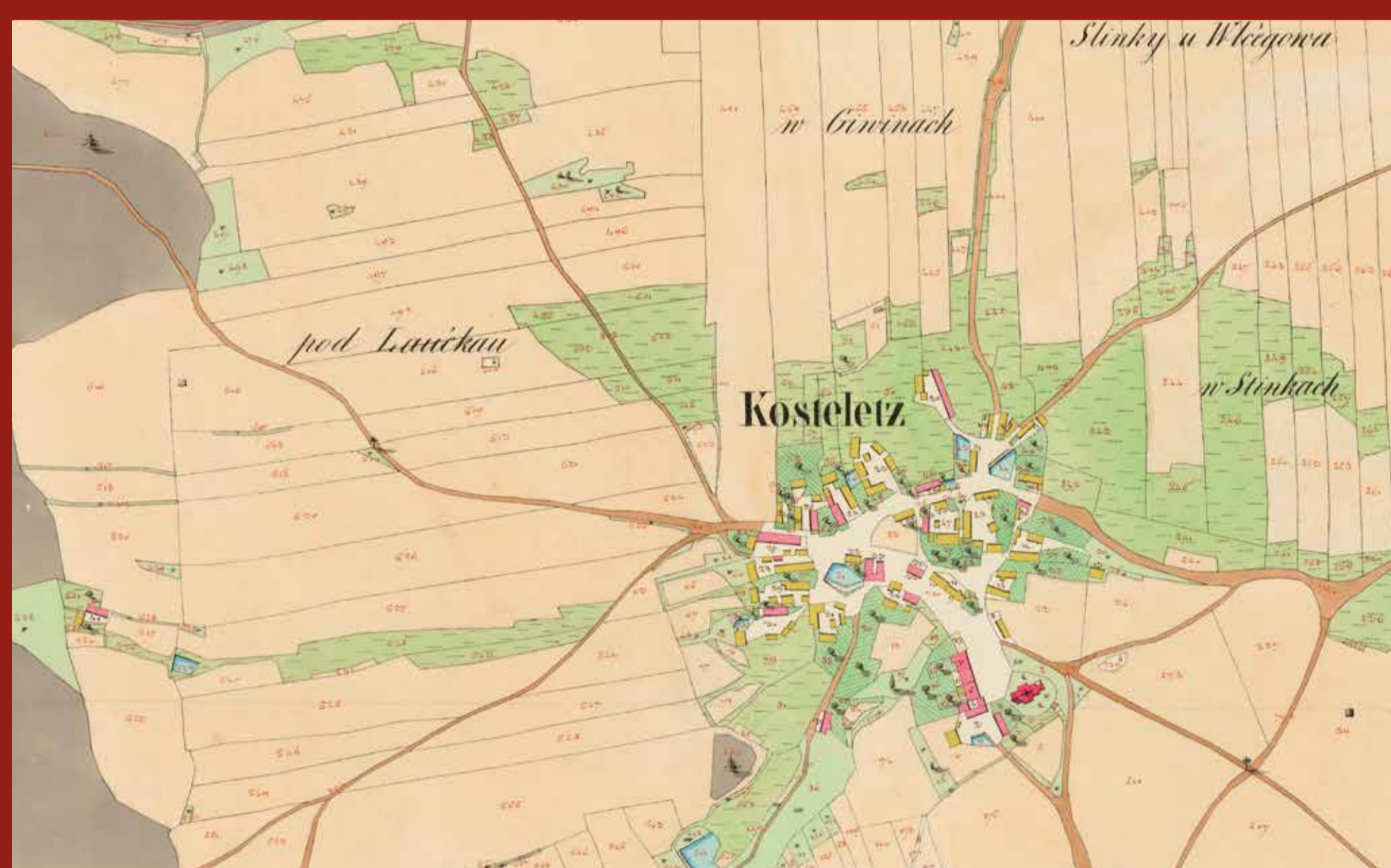

4.

1830

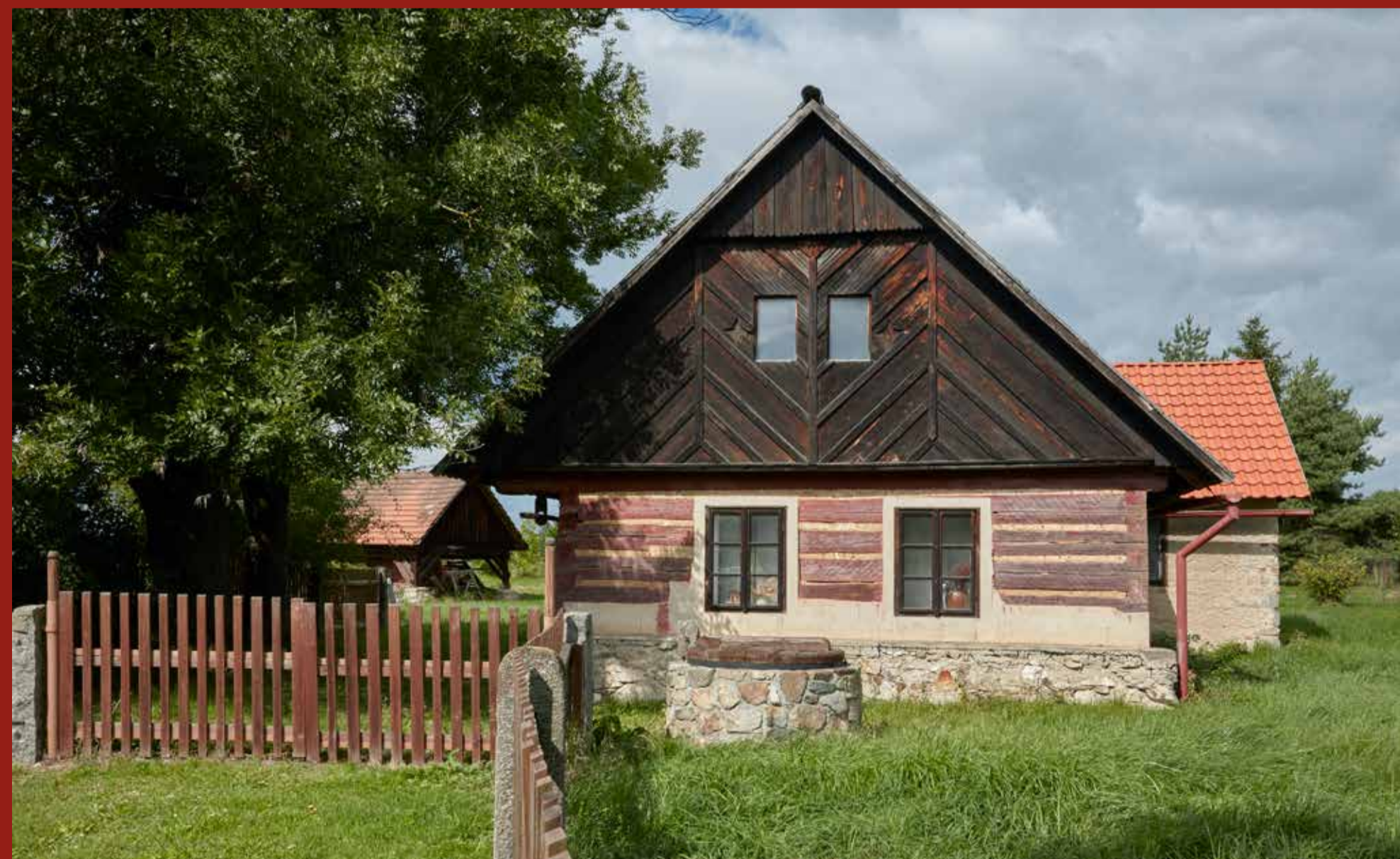

Kostelec nad Vltavou

Jihočeský kraj

Lánová ves radiálního typu (okrouhlice) vznikla pod samostatně stojícím kostelem na návrší, pozdější zástavba tyto části spojila. Obec si nadále uchovává zemědělský charakter (rostlinná výroba, lesní hospodářství a rybníkářství) s omezenou přidruženou výrobou. Část objektů dnes slouží k rekreačním účelům.

1.

2.

3.

První písemná zmínka o vsi pochází pravděpodobně z roku 1318, kdy Kostelec patřil břevnovským benediktinům, ale podle kostela datovaného do doby kolem 1200 je nepochybně starší. Obec se před rokem 1406 stala součástí královského majetku (panství Vorlík), poté se její zástavní majitelé měnili, až se Orlík roku 1534 stal svobodným statkem, který v roce 1727 získali Schwarzenberkové. Podle urbářů dochovaných od roku 1517 byla obec sídlem rychty, měla 13 usedlostí, z nichž jedna zůstávala pustá. Urbář z roku 1626 již nezaznamenává žádné robotní povinnosti. V Kostelci totiž nebyla dominikální půda, takže je nahradily peněžní platby. Středověká fara zanikla za třicetileté války a byla obnovena až v roce 1785.

K roku 1870 bylo v Kostelci 51 popisných čísel a žilo tu 508 obyvatel. Domy byly až na několik výjimek přízemní, v jejich místnostech se tísnil velký počet lidí. Místní kronika poznamenává, že „skoro v každém čísle bydlely dvě nebo tři rodiny“. Do roku 1890 se vystěhovalo přes 80 zdejších obyvatel do Spojených států, další odešli za prací v rámci monarchie, a tak zde v roce 1910 bylo sečteno již jen 414 osob.

Obec leží na pravém břehu Vltavy necelých 13 km severozápadně od Milevska, od roku 1960 spadá do okresu Písek. Včetně místních částí (Přílepov, Sobědraž a Zahrádka) má 395 stálých obyvatel. Ves s dosud patrnou radiální dispozicí se rozkládá na návrší pod kostelem z čehož lze usuzovat, že statky čp. 1, 3, 4, 22, 24, 26 a 27 a snad i čp. 8 byly vystavěny v zásadě na místech středověkých chalup. Zřejmě až ve 2. polovině 17. století byla vybudována obecní pastouška (čp. 6) a kovárna (čp. 7). Z doby pozdního baroka pochází zajímavý komplex špitálu, kaplanky a později rozšiřované školy vybudované v letech 1758–1762. Vzácně se v Kostelci zachovaly dvě roubené stavby z doby kolem roku 1800. **(obr. 1)** První nájemní dům čp. 38 vybudoval asi roku 1861 Adolf Mařík, ještě v Rundbogen stylu, později byl přestavěn. Ve stejné době postavil v sousedství druhý kostelecký hostinec čp. 44. **(obr. 2)** Nakonec rodina Maříků získala v roce 1903 i nejstarší kostelecký hostinec čp. 23 **(obr. 3.)**, původně vybudovaný rodinou historika Čeňka Zíbrta. První vilová stavba v neorenesančním stylu čp. 60 vznikla již roku 1906 a posléze sloužila jako sídlo četnické stanice.

V Kostelci lze od 2. poloviny 19. století sledovat ustálený typ štitového průčelí. Jeho nejstarší příklad se nachází u obytného stavení statku čp. 25, ještě s „barokně“ vykrajovaným štítem **(obr. 4)**, ve kterém objevíme pro místní stavby charakteristickou trojici otvorů – dvě na výšku podélná okna a mezi nimi niku pro světeckou sošku.